

Kancelária Rady pre mediálne služby

**Pracovný materiál Kancelárie Rady na rokovanie Rady pre mediálne služby
dňa 10. 5. 2023**

Správne konanie: REO-RPMS/2023/00110 (predch. č. REO-RPMS/2022/00332)
Predmet: § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z.
Účastník konania: C.E.N. s.r.o.
Správny orgán: Rada pre mediálne služby

Dátum: 2. 5. 2023

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „regulátor“) ako orgán príslušný podľa § 109 a § 110 ods. 1 a 2 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) postupom podľa § 225 zákona č. 264/2022 Z. z. a v súlade so zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní rozhodla, že účastník správneho konania č. REO-RPMS/2023/00110, C.E.N. s.r.o.

p o r u š i l

povinnosť ustanovenú v § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z.

tým,

že dňa 24. 6. 2022 v čase o cca 12:30 hod. odvysielal na televíznej programovej službe TA3 program *Tak takto?!* na tému „*Medvede chránia, mŕtve pstruhy ignorujú*“, čím došlo k nezabezpečeniu všestrannosti informácií a názorovej plurality v rámci uvedenej programovej služby, keďže účastník konania nespriemeraným spôsobom neidentifikoval pôvodcu znečistenia rieky Slaná vo svojej programovej službe v primeranom rozsahu a v relevantnej časovej nadväznosti aj z pohľadu dotknutej strany, t. j. štátneho podniku povereného odstránením príslušnej ekologickej záťaže, ktorý v predmetnom programe označil za pôvodcu,

za čo mu ukladá

podľa ustanovenia § 134 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. **sankciu – upozornenie na porušenie zákona.**

Podľa § 135 ods. 5 zákona č. 264/2022 Z. z.: „*Uložením sankcie nezaniká povinnosť, za ktorej porušenie sa sankcia uložila*“.

Úloha:

Kancelária Rady vydá písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení sankcie a doručí ho účastníkovi konania.

T: 10. 6. 2023

Z: ReO

Úloha:

Kancelária Rady upovedomí podávateľa podnetu o výsledku správneho konania.

T: 24. 5. 2023

Z: PgO

* * *

Rada na svojom zasadnutí dňa 23. 11. 2022 prijala uznesenie o začatí správneho konania voči vysielateľovi C.E.N. s.r.o. vo veci možného porušenia povinnosti ustanovenej v § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. v súvislosti s tým, že na programovej službe TA3 odvysielal dňa 24. 6. 2022 o cca 12:30 hod. program *Tak takto?!* na tému „*Medvede chránia, mŕtve pstruhy ignorujú*“, ktorým mohlo dôjsť k nezabezpečeniu všestrannosti informácií a názorovej plurality v rámci vysielanej programovej služby TA3.

Oznámenie o začatí správneho konania bolo účastníkovi konania doručené dňa 27. 12. 2022, na základe čoho sa začalo správne konanie č. REO-RPMS/2023/00110 (predch. č. REO-RPMS/2022/00332). Účastník konania bol súčasne vyzvaný, aby v lehote najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia v súlade s § 33 ods. 1 a § 34 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) zaslal svoje stanovisko, prípadne navrhol dôkazy a vyjadril sa k podkladom pre rozhodnutie v predmetnom správnom konaní. Súčasne bol účastník konania upozornený, že pokiaľ svoje práva v stanovenej lehote nevyužije, Rada môže rozhodnúť vo veci aj bez jeho stanoviska, pokiaľ uzná, že podklady a dôkazy zhromaždené v správnom konaní sú dostačujúce podľa § 46 správneho poriadku. Prílohou oznámenia o začatí správneho konania bol aj prepis/popis skutkového stavu.

Dňa 9. 1. 2023 bola Rade doručená žiadosť účastníka konania o predĺženie lehoty na vyjadrenie, pričom samotné vyjadrenie účastníka konania bolo Rade doručené dňa 16. 1. 2023.

Subjektívna 6-mesačná lehota na uloženie sankcie podľa § 135 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. začala plynúť dňa 23. 11. 2022 a uplynie dňa 23. 5. 2023. Objektívna 18-mesačná lehota na uloženie sankcie podľa cit. ustanovenia začala plynúť dňa 24. 6. 2022 a uplynie dňa 24. 12. 2023.

* * *

Podľa § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. je vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, povinný: „zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby“.

* * *

Prepis/popis skutkového stavu

Monitorované vysielanie: Tak takto?! (téma: Medvede chránia, mŕtve pstruhy ignorujú)
Vysielané dňa: 24. 6. 2022

Záznam z webového rozhrania TA3 (bez časového kódu):

Moderátorka: „Prajem pekné piatkové popoludnie. Vitajte pri sledovaní relácie Tak takto. Pstruhová rieka Slaná je otrávená železom, arzénom, niklom a ďalšími jedmi z odstavenej sideritovej bane. Priamo do nej vyteká znečistená voda. Rudné bane, zodpovedné za tento stav, odmietajú zodpovednosť. Ekologická katastrofa v rieke však nenechala chladnými miestnych rybárov. Tí začali na problém upozorňovať už na jar. Okrem iného sa obrátili aj na inšpekciu životného prostredia. Odpoveď znela: voda z bane nie je naša agenda. Absurdný príbeh, v ktorom voda v rieke je na papieri v poriadku aj napriek tomu, že rybári nafotili a zadokumentovali úhyn rýb aj rakov a majú vlastné rozbery o mnohonásobnom prekročení limitov ťažkých kovov vo vode, má trestnoprávnú dohru. Nie pre bane, ale pre rybárov, ktorí dostali z polície predvolanie na výsluch pre poškodzovanie prevádzky všeobecne prospešného zariadenia. O mŕtvej rieke, ekologickej katastrofe aj absurdnej policajnej koncovke tohoto príbehu budem hovoriť s lekárom a rybárom Tiborom Vargom. Dobrý deň, vitajte v relácii Tak takto.“

Tibor Varga, rybár: „Dobrý deň prajem, pozdravujem.“

Moderátorka: „Pán doktor, vy ste okrem toho, že ste teraz v službe a ste lekár, preto v bielom, ale našli ste si teraz 25 minút času na to, aby sme sa rozprávali o rieke Slaná a o ekologickej katastrofe, pretože vy ste aj rybár zároveň spolu s vašimi priateľmi a nie je vám ľahostajné, v akej kvalite tá voda v rieke je a v akej kvalite tam dokážu prežívať živočíchy. Čo sa vlastne z vášho pohľadu videné na rieke Slaná stalo, ako tá katastrofa začala?“

Rybár: „Tak, približne v polovici februára sme si všimli, že rieka sa sfarbila do hrdzava alebo oranžova. Dvadsiateho štvrtého februára tajomník našej miestnej rybárskej organizácie bol hlásiť daný problém na okresnom úrade. Ďalej prešlo asi dva týždne a keďže sa nič neudialo za dva týždne, žiadna zmena, tak sme sa rozhodli, že trošku o tom budeme informovať verejnosť, preto sme 6. marca zavesili na internet, na YouTube video, v ktorom sme sa snažili poukázať, aký vplyv má táto rieka na život, táto voda na život v rieke. Elektrickým agregátom sme obklopili ryby v zdravej časti rieky, ukázali sme ich, ako vyzerajú žiabre, krásne, zdravé pstruhy to boli. Následne sme sa presunuli do rieky, ktorá už bola v tom čase kontaminovaná. Taktiež sa nám podarilo ešte v tom čase zopár rýb uloviť, ukázali sme ich na kameru, že mali zanesené žiabre od hydroxidu železitého, ich správanie nebolo už ako u zdravých rýb. Taktiež slizová vrstva bola poškodená a taktiež sme poukázali aj na to, že tá potrava rýb, ten takzvaný zoobentos, čo sú bezstavovce žijúce na dne na danom úseku znečistenom už neboli prítomné a pre porovnanie sme ukázali tie bezstavovce v zdravej časti rieky, kde samozrejme sa vyskytovali v hojnom množstve.“

Moderátorka: „My teraz vidíme obrázky, ktoré ste nám aj vy dodali. Bola tam práve tá znečistená rieka a o chvíľočku bude vidieť aj práve tie ryby a ich žiabre, o ktorých ste hovorili. Ja sa vás opýtam, pokúste sa vysvetliť našim divákovi, čo všetko v tej vode vlastne bolo znečisťujúce, lebo okrem toho, že teda vizuálne tá voda bola červená, bola hrdzavá ako keby, čo všetko, aké typy kovov sa v nej nachádzajú a kde sa to usádza, ako to vlastne vplýva na živočíchy v rieke, ale prípadne aj na človeka, ktorý by takéto ryby trebárs chcel skonzumovať.“

Rybár: „Tak, z rozboru, ktorý som mal k dispozícii z 24. februára, bolo tam veľmi vysoké množstvo železa, čo môžeme tak brať, že denne prichádzalo do rieky podľa tých prepočtov asi 4 tony železa, ktoré sa následne mení svojou oxidačnou formou, totiž v bani je kyslé prostredie a v druhej oxidačnej forme sa tam nachádza železo rozpustené v roztoku a ako sa to vlialo do rieky, to železo sa zmenilo na tretiu oxidačnú formu, teda následne na hydroxid železitý, ktorý sa potom usadzoval, ako vidíte, aj na kameňoch a táto istá reakcia prebehla aj na žiabrach rýb. Tým pádom sa znížila tá respiračná plocha, kde dochádza k výmene kyslíka. To isté sa udialo aj na telách bezstavovcov.“

Moderátorka: „Čiže tá ryba, ktorá to má na žiabroch sa udusí de facto?“

Rybár: „Áno, ryba sa udusí, začne sa dusiť, samozrejme neudusí sa zo dňa na deň, trvalo to niekoľko týždňov kým došlo k úplnému vyhynutiu týchto rýb na niekoľkokilometrovom úseku. Taktiež by som spomenul, že boli veľmi vysoké hodnoty zinku, ktorý prekračoval v rieke hodnotu až stonásobku smrteľnej dávky pre pstruha. Ten zinok pôsobí priamo ako enzýmový jed, prechádza cez tie žiabre do krvi rýb a tam inaktivuje niektoré enzýmy. Ďalej bola veľmi vysoká koncentrácia mangánu, síry, no a žiaľ aj toho arzénu a niklu.“

Moderátorka: „Čo by sa stalo, keby ste takú rybu zjedli, napriek všetkému, že teda ju ulovíte, vyzerá, že ešte je ako-tak živá, hovoríte, že to trvalo nejaký čas, kým tie ryby uhynuli, zrejme to bolo pomerne trýznivé, ak sa to takto odohráva niekoľko dní, ale keby človek zjedol takú rybu, môže si nejakú zdravotne uškodiť?“

Rybár: „V tej prvej fáze si myslím, že ani nie, ale následne v tých rybách, ktoré ešte žijú v nižších partiách sa ten arzén môže kumulovať. Nemám ešte k dispozícii výsledky, pretože boli odobraté aj vzorky rýb, nemám k dispozícii tieto výsledky, ale všetci vieme, že arzén sa kumuluje v živočíchoch aj rastlinách a následne konzumácia takýchto rýb by mohla spôsobiť samozrejme problémy, keďže arzén je aj karcinogén.“

Moderátorka: „Ako sa vlastne táto zmeska ťažkých kovov dostala do rieky? Odkiaľ a prečo až teraz? Prečo doteraz ten problém nebol takýto viditeľný?“

Rybár: „Doteraz v tej bani nevytekala žiadna voda. Išlo o to, že v roku 2011 boli vypnuté čerpadlá. Prestala sa odčerpávať voda z bane. Následne sa tá voda začala zaplňovať. Bol predpoklad, že sa zaplní do roku 2030 až 35, ale došlo k tomu už na jar tohto roka.“

Moderátorka: „Ona tá voda tam pritekala z nejakého prameňa, predpokladám, do tej bane?“

Rybár: „Áno, treba to tak brať, že tá baňa je hlboká 381 metrov, fakt sú to stovky kilometrov chodieb, je tam viac prameňov.“

Moderátorka: „A tie chodby sú zaplavené? Aby sme si to tak nejakú skúsili predstaviť. Tá celá šachta a chodby, o ktorých hovoríte, že sú ich tam mnohokilometrové?“

Rybár: „Áno, momentálne sú chodby až do tej úrovne, kde to vyteká, sú zaplnené vodou.“

Moderátorka: „A tie pramene, ktoré ústia do tej bane, oni predtým boli nejakým spôsobom regulované? Bolo tam nejaké zariadenie, ktorými sa to dalo zavrieť, aby tá voda nevytekala alebo nie tak rýchlo alebo proste nejaká taká primeraná regulácia, je to tak?“

Rybár: „Z niektorých prameňov bola voda odvádzaná vlastne na to dno, tam bolo čerpadlo, ktoré túto vodu hneď čerpalo von. Nestihla sa tá voda tak kontaminovať a taktiež tam bol aj prameň, ktorý bol práve ten problematický, kvôli ktorému sa skôr naplnila tá baňa na šiestom obzore, niekde v oblasti obce Kobeliarovo. Ten prameň, výdatný prameň bol odvádzaný vodovodným potrubím, ktoré sa ale pri likvidácii baní poškodilo a začal aj tento prameň pritekať do bane.“

Moderátorka: Prečo sa poškodilo to potrubie, prečo sa tam poškodili tie armatúry, ktoré tam boli? Je pravda, že sa to rozobralo?“

Rybár: „Toto vám neviem presne povedať. Rozprával som sa s viacerými baníkmi čo sa tam dialo, ale nemám o tom presné informácie, ako došlo k tomu poškodeniu a tak ďalej.“

Moderátorka: „Čiže, vy keď ste videli, že sa to začalo vytekať tá špinavá voda znečistená, vy ste kontaktovali koho? Banských záchranárov ste kontaktovali najprv alebo životné prostredie alebo koho vlastne?“

Rybár: „Najprv toho 24. februára bol kontaktovaný Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie, ktoré následne kontaktovalo inšpekciu životného prostredia a ešte v ten deň boli odobraté vzorky vody vlastne.“

Moderátorka: „A výsledok bol aký?“

Rybár: „Výsledok bol prekročenie samozrejme týchto kovov, ktoré som už spomínal, v mnohonásobnom limite v tej banskej vode, priamo v tej banskej vode sú tisícnásobne bolo prekročené povedzme železo aj ten zinok.“

Moderátorka: „A čo sa dialo potom? Ako sa ten príbeh vyvíjal ďalej, keď už teda všetci vedeli, lebo bolo to aj vidieť, že tá rieka je znečistená. Informácie oficiálne od vás mali, vy ste mali k dispozícii aj tie výsledky, kde hovoríte o tom vysokom prekročení povolených hodnôt niektorých ťažkých kovov alebo kovov a čo sa dialo s tou riekou a s vami potom?“

Rybár: „Následne inšpekcia životného prostredia zvolala pracovné stretnutia na Okresnom úrade v Rožňave, z toho na druhom som sa aj zúčastnil, no a tam sa vlastne rozoberalo, akým spôsobom by sa dalo tomuto zabrániť. Podobný problém nastal pred 11-timi rokmi, keď sa začala odčerpávať voda z jednej bane, čiže, tam sa použila následne kontajnerová prenosná mobilná úpravňa vody, takže hneď prišla do reči aj táto úpravňa, ktorá sa nachádza asi 15 kilometrov od Nižnej Slanej, no a ďalej sa riešilo aj to, aby sa odklonili tie pramene, hlavne ten prameň na šiestom obzore, ten výdatný prameň, aby sa znížilo množstvo vody, ktoré vyteká, pretože pravdepodobne by tá kontajnerová čistička nestíhala takéto množstvo vody prečisťovať.“

Moderátorka: „Čiže, toto bolo ako na tých stretnutiach ako záver prijaté a realita potom aj sa niečo z toho, o čom sa tam rozprávalo, udialo reálne na tej rieke?“

Rybár: „Reálne sa udialo asi to, že niekedy v apríli prišli banskí záchranári sa pozrieť do bane, čo by sa dalo urobiť s odklonením toho prameňa a následne 28. mája prišli, to mala byť nejaká, za 15 dní mali spraviť, vlastne odvieť ten prameň, aby ďalej nevytekal do hlbších partií bane a nekontaminoval sa. Toto sa vlastne aj udialo, čiže po tých 15-tich dňoch tá voda v bani bola o niečo čistejšia, ale, žiaľ, rozboru ukázali, že hodnoty naďalej vysoko prevažujú povolené normy.“

Moderátorka: „My tu celý čas rozprávame o tom, že vypúšťajú sa tie vody znečistené do rieky a ja si to celkom neviem predstaviť, ktorý zodpovedný úradník zo životného prostredia, kto niečo staval alebo prerábala, tak vie, aké sú zložité postupy na mnoho vecí. To na to bolo normálne vydané stavebné povolenie na tú výpusť z bane, ktorá smeruje do rieky? Ako, je to oficiálna výpusť pre tie znečistené banské vody?“

Rybár: „Áno, samozrejme. V roku 2017 bola vybudovaná táto štôľňa, ktorá mala zabrániť tomu, aby sa baňa zaplnila úplne a nezačala voda vytekať na štátnu cestu, tak preto pod cestou bola vyrazená neviem koľko metrová štôľňa, a toto mala byť tá odvodňovacia štôľňa, ktorá odvádzala priamo tú banskú vodu do rieky.“

Moderátorka: „A na to je vydané normálne, že stavebné povolenie, to je legálna stavba.“

Rybár: „Áno, stavebné povolenie, bola skolaudovaná tá stavba a všetko.“

Moderátorka: „A bane sa k tomu ako postavili? Komunikovali ste aj smerom na tú stranu? Boli aj oni súčasťou tých rokovaní na úrade, kde boli aj tí ľudia zo životného prostredia, kde ste aj vy boli ako rybár alebo teda zástupca občanov, aktivistov. Boli tam aj ľudia z bani, ktorí sú za toto zodpovední? Predsa len je to ich baňa.“

Rybár: „Áno, samozrejme, bol tam pán riaditeľ Rudných bani, bol prítomný na oboch tých stretnutiach, kde som bol aj ja.“

Moderátorka: „Ako sa k tomu oni stavali?“

Rybár: „No, keď sa položila otázka, prečo sa niečo neurobilo proti tomu, aby táto voda nezačala tiecť v takomto zložení do rieky, tak odpoveď bola asi taká, že nikto nevedel, aká bude tá voda, ktorá začne vytekať, pričom v 2011 obvodný banský úrad nariadil Rudným baniam monitorovať hladinu tejto vody v bani.“

Moderátorka: „Čiže, keby ju boli monitorovali dôsledne, nemuselo dôjsť k takejto katastrofe?“

Rybár: „Ona monitorovaná možno aj bola, ale to bolo asi všetko, lebo neverím, že kebyže sa vedelo o tom, aké má zloženie, tak by dopustili tomuto, aby to vtekalo priamo do rieky a reálne, treba povedať, že je tam jediný filter, ktorý tam je, je filter na ropné produkty (...).“

Moderátorka: „Ktoré sa v tej bani nachádzajú? Nachádzajú sa tie ropné produkty v bani alebo ani veľmi nie?“

Rybár: „Údajne sa v tej vytekajúcej vode nepotvrдили už. Či je to účinok toho filtra alebo nie, no ťažko povedať, keďže ten filter, keď ešte bol k nemu prístup, bol úplne zanesený tým hydroxidom železa, ktorého denne na tony vychádzalo z bane.“

Moderátorka: „Jasné. Vrátim sa naspäť k tomu dátumu 28. mája, ktorý vy ste teraz spomenuli, že teda prišli tí banskí záchranári, začalo sa tam konať, začali sa riešiť veci. Čo sa dialo potom? Čo ste videli vy a vaši priatelia rybári a čo ste urobili následne?“

Rybár: „No, toho, vlastne celý čas sme upozorňovali na daný problém. Začalo to tým videom 6. marca, následne, bolo tam, 13. mája presne, bol vykonaný prvý ichtyologický prieskum, kde sme na 100 metrov rieky, priamo v rieke, sa nenašla žiadna ryba. Toto už bol fakt veľký problém, pretože jediné ryby, ktoré sme našli, boli pri ústí nejakého drobného potôčika, ktorý na niekoľkých metroch nariedoval túto vodu. Aj to boli len drobné čereble, žiadny pstruh, žiadny lipeň, žiadny jalec a dokonca na tomto mieste sme našli aj desiatky uhynutých rakov. Následne boli aj ďalšie ichtyologické prieskumy. Až 7. júna bol prieskum, ktorý vlastne organizoval už štát, pretože zúčastnili sa ho Štátna ochrana prírody, Slovenský rybársky zväz, Štátny vodohospodársky podnik a správa národného parku. Taktiež som bol na tom prieskume a, no, tento prieskum potvrdil, že vlastne na 100-metrovom úseku rieky, približne 5 kilometrov pod tokom banskej vody sme našli jednu jediná ryбку, čerebľu, ktorá sa tam pravdepodobne mohla dostať aj z blízkeho potôčika, ktorý sa tam vlieval, pretože neveríme, že pri tomto zložení by tam mohla prežiť celé tie 4 mesiace.“

Moderátorka: „A ako si to teda potom vysvetlili a aké boli ďalšie kroky, lebo tá rieka bola evidentne, to čo hovoríte, mŕtva na tej časti úseku, a čo začali robiť oficiálne štátne orgány, možno aj tá inšpekcia životného prostredia zakročila v tom momente? Ja som v úvode povedala, aj od vás to viem, že ani tam to nebolo nejaké veľmi aktívne z ich strany, takže čo robili dotyčné orgány štátne, ktoré sú zodpovedné za to, aby niečo také sa nedialo?“

Rybár: „No, toho 28. mája tam prišli tí banskí záchranári vlastne prepojiť ten prameň, čiže približne od, no dva týždne nato začala o niečo čistejšia voda vytekať, no a my sme sa na to snažili upozorňovať, ako hovorím, priebežne, no a presne toho 28. mája sme sa dohodli, že do tej štólne symbolicky zastavíme vodu pomocou vriec s pieskom, čo sa nám aj podarilo samozrejme na pár minút, určite to nemalo zastaviť vytekanie tej banskej vody. Išlo úplne len o to, aby sa médiá tomu zase opäť viac zaoberali a presne za tento čin sme všetci traja zúčastnení dostali predvolanie na políciu ako svedok pri poškodzovaní verejnoprospešného zariadenia, pričom je do dosť komické, keď dokážu nazvať niečo, čo spôsobilo ekologickú katastrofu v takomto rozsahu verejnoprospešným zariadením. (...) Treba podotknúť, že žiadne poškodenie tam nenastalo. Vložili sa tam vrecia s pieskom, ktoré na chvíľku odstavili vodu, možno na 20 minút, následne tá voda takisto začala ďalej pretekať. Tie vrecia trebalo len vyniesť, to bolo všetko.“

Moderátorka: „Vy aj viete, pán doktor, kto dal to trestné oznámenie na vás a na vašich priateľov?“

Rybár: „Ja som zatiaľ nebol na tom výsluchu, ale jeden z kamarátov bol a tvrdí, že to boli Rudné bane. Presne pôvodca tohto znečistenia.“

Moderátorka: „Čiže Rudné bane, ktoré znečisťujú, aha, pôvodca. Čo si o tom myslíte? O tom trestnom oznámení a o tom, že teda Rudné bane takéto trestné oznámenie podali?“

Rybár: „Deje sa tam mnoho, povedal by som, komických vecí. Okrem toho, že na nás podali trestné oznámenie, stihli namontovať po tom 28-mom rampu ku vlastne tomu potrubiu a ešte som sa dopočul, že okrem rampy tam stihli už aj bránu namontovať, takže asi keď si myslia, že toto je riešenie, že zabránia vstupu ľudí sa pozrieť na to, či to vyteká alebo nevyteká, tak ma to mrzí, že majú takýto prístup.“

Moderátorka: „Pán doktor, rieka Slaná tečie ďalej smerom do Maďarska. Akým spôsobom možno Maďari do toho nejako vstúpili? Komunikovali ste aj s maďarskými ochranármi alebo vašimi kolegami rybármi, v akej kondícii tá rieka je tam nižšie, teda, v tom nižšom toku?“

Rybár: „Počas ichtyologického prieskumu sme boli aj pri hraniciach v obci Lenártovce. Tam momentálne tá rieka, ako život v rieke ešte nebol nejako narušený. Bola tam pestrá paleta rýb a vodných živočíchov, ale sfarbenie bolo v tom čase ešte, bolo pozorovateľné toto sfarbenie, hrdzavé sfarbenie rieky. Ozvalo sa mi viacero médií z Maďarska, ktorí prišli a taktiež viem, že aj z ministerstva pôdohospodárstva komunikovali s našim Ministerstvom životného prostredia.“

Moderátorka: „Aký vplyv tá znečistená voda má povedzme na do budúcnosti aj na podzemné vody v okolí, na studne v okolí tej rieky? Predsa len sú tam dediny, obce, ktoré majú vlastné studne. Môže to znečistenie nejakým spôsobom cez spodné vody sa dostať aj do studní bežných ľudí, ktorí tam žijú?“

Rybár: „Áno, určite môže. Videl som zopár rozborov studní. Žiaľ, neviem prečo robili sa približne 15-30 kilometrov aj 40 kilometrov od toku banskej vody a namerali sa tam zvýšené hodnoty železa aj mangánu a chcel by som podotknúť, že v spolupráci s europoslancom Michalom Wiezikom budeme robiť nasledujúce dni rozborov studní a samozrejme o výsledku budeme určite informovať a budú to studne od Rožňavy smerom k znečisteniu, čiže nie nejaké studne vzdialené 40 kilometrov od vzniku znečistenia, od miesta znečistenia.“

Moderátorka: „Veľmi vám ďakujem, že ste si našli čas aj pri vašom mimoriadnom pracovnom vyťažení a dúfam, že budete mať informácie o tých rozboroch, že ich budete zdieľať aj s nami a držím palce. Ďakujem, že ste takto prišli.“

Rybár: „Ďakujem pekne.“

Moderátorka: „Dovidenia.“

Rybár: „Pekný deň.“

Moderátorka: „Mojím hosťom bol dnes doktor Tibor Varga. V pondelok tu bude relácia Tak takto v tradičnom čase o pol jednej opäť. Hovoriť budeme o tom, ako zelená politika Európy narazila na realitu v podobe hrozaceho energetického kolapsu. Moje pozvanie prijal energetik Peter Liška. Ja ďakujem za pozornosť a prajem vám krásny slnečný víkend. Dovidenia.“

* * *

Účastník konania odvysielal dňa 24. 6. 2022 v čase o cca 12:30 hod. na programovej službe TA3 program *Tak takto?!* na tému „*Medvede chránia, mŕtve pstruhy ignorujú*“, v ktorom ako jediný hosť vystúpil rybár a aktivista MUDr. Tibor Varga, dlhodobo upozorňujúci na závažný problém ekologickej katastrofy spočívajúcej v kontaminácii rieky Slaná na východnom Slovensku. Predmetom diskusie medzi moderátorkou a uvedeným hosťom tak bolo znečistenie rieky Slaná v okrese Rožňava a jej dôsledky pre ryby, bezstavovce a iné živočíchy, ktoré v nej žijú. O problém znečistenia, ktorý pomerne rozsiahlo zarezonoval na celoštátnej úrovni, sa intenzívne zaujímali aj maďarské úrady, politici a občianske združenia.

Z prezentovaných vyjadrení, ako aj spôsobu vedenia diskusie moderátorkou vyplynulo, že hosť, ako aj moderátorka programu zhodne a opakovane označili za „pôvodcu“ znečistenia, resp. za subjekt „zodpovedný“ za znečistenia rieky Slaná štátny podnik Rudné bane.

V rámci predmetného programu odznelo okrem iného aj nasledovné, cit.:

Rybár: „Ja som zatiaľ nebol na tom výsluchu, ale jeden z kamarátov bol a tvrdí, že to boli Rudné bane [kto podal trestné oznámenie na aktivistov]. Presne pôvodca tohto znečistenia.“

Moderátorka: „Čiže Rudné bane, ktoré znečisťujú, aha, pôvodca. Čo si o tom myslíte? O tom trestnom oznámení a o tom, že teda Rudné bane takéto trestné oznámenie podali?“

Po odvysielaní programu zverejnili Rudné bane, š. p. stanovisko, v ktorom uviedli, že „*rezort hospodárstva ako zriaďovateľ Rudných baní zdôrazňuje, že Rudné bane š. p. opustenú železornú baňu nikdy neprevádzkovali a nie sú pôvodcom znečistenia rieky Slaná. Uvedené potvrdila i Slovenská inšpekcia životného prostredia. Rudné bane napriek tomu aktívne vyvíjajú úsilie a súčinnosť zodpovedným úradom pre efektívne a čo najrýchlejšie riešenie situácie. Od vzniku problému na rieke Slaná zabezpečili množstvo krokov zameraných na identifikáciu podstaty problému a za účelom navrhnutia efektívnych opatrení...*“. Toto tvrdenie preukazuje okrem iného list Slovenskej inšpekcie životného prostredia zo dňa 21. 4. 2022 a vyjadrenie Hlavného banského úradu zo dňa 9. 6. 2022, z ktorých má podľa dotknutého štátneho podniku vyplývať, že „*Rudné bane nie sú pôvodcom znečistenia a nie sú ani subjektom zodpovedným za vzniknutú situáciu na rieke Slaná, a že opatrenia uložené v minulosti Rudným baniam im boli uložené bez zákonného dôvodu*“.

Vzhľadom na to, že v predmetnom programe boli Rudné bane, š. p. opakovane označené za pôvodcu znečistenia na rieke Slaná bez toho, aby dostali priestor na vyjadrenie, recipient mohol dostať nepresné informácie o pôvodcovi znečistenia. V tejto súvislosti vznikla, vzhľadom na nemožnosť účastníka konania objektívne preukázať dôvodnosť tvrdenia o zodpovednosti štátneho podniku Rudné bane, potreba preskúmať, či účastník konania na svojej programovej službe poskytol priestor na vyjadrenie aj

dotknutej strane, štátnemu podniku Rudné bane¹, k ich označeniu za pôvodcu znečistenia na rieke Slaná, či už v priebehu predmetného programu, resp. primerane pred ním alebo následne, a to v relevantnej časovej súvislosti.

Uvedená potreba vyplynula z kvalifikácie predmetného programu ako občianskej publicistiky. Hoci podľa všeobecného opisu vysielateľa „*relácia dáva dôraz a zároveň kladie dôležité otázky k aktuálnym témam politického a spoločenského života*“, Kancelária dospela k záveru, že monitorované vysielanie svojim obsahom **nenaplnilo** definíciu aktuálnej publicistiky podľa § 8 ods. 4 zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, pretože nešlo o program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý by obsahoval komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy. Z tohto dôvodu je nutné posudzovať daný program z hľadiska jeho súladu s ustanovením § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. ukladajúcim vysielateľovi povinnosť zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby.

Zo širšieho pohľadu je vyššie uvedené ustanovenie právnym prostriedkom ochrany spoločnosti od presadzovania jednej ideológie alebo poskytovania priestoru na prezentovanie názorov iba určitej skupiny ľudí vo vysielaní televíznych a rozhlasových programových služieb. Ide o všeobecné ustanovenie, ktoré sa týka programovej služby ako celku. V užšom zmysle je možné z § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. vyvodit' aj záver, že k jednostranným názorom, komentárom, postojom, či čiastočným informáciám uvedeným v programoch, ktoré nemožno subsumovať pod § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z., má vysielateľ povinnosť poskytnúť divákovi aj názor odlišný, v prípade ak ide o spor, resp. konflikt medzi dotknutými stranami, sprostredkovať postoj dotknutej strany. Takýto odlišný názor nemusí byť uvedený v rámci toho istého programu, stačí, aby bol uvedený v rámci programovej služby, pričom treba dbať aj na časový aspekt. Uvedenie takýchto odlišných názorov v príliš vzdialených časových súvislostiach by nenaplnilo požiadavku zabezpečenia všestrannosti informácií a názorovej plurality. Z uvedeného je teda zrejmé, že uplatnenie ustanovenia § 25 písm. a) je alternatívne k uplatneniu § 25 písm. b), t. j. vzťahuje sa na obsah, ktorý nemožno, tak, ako program v prejednávanej veci, kvalifikovať ako spravodajstvo alebo aktuálnu publicistiku.

Vo svojom vyjadrení k oznámeniu o začatí správneho konania účastník konania porušenie povinnosti podľa § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. odmietol, pričom k obsahu programu Tak takto?! zo dňa 24. 6. 2022 uviedol, cit.:

„Formát danej relácie je moderátor a hosť. Ide vždy o diskusiu medzi moderátorom a jedným pozvaným hosťom k aktuálnym témam politického a spoločenského života. V danom prípade bol pozvaný občiansky aktivista - lekár a rybár, ktorý upozorňoval na ekologickú haváriu na rieke Slaná a popisoval udalosti, ktorých bol osobne svedkom. Jeho vyjadrenia sú objektivizované listinnými dôkazmi (rozhodnutiami príslušných úradov, ktoré popisujú úlohu Rudných baní š.p. v celom príbehu), ktoré si k téme moderátor vopred naštudoval a na ich základe viedol diskusiu a dopĺňal o informácie podávané hosťom.

Pri posudzovaní všestrannosti a názorovej plurality je nevyhnutné zohľadniť tiež formát programu. Iné možnosti a formy zabezpečenia názorovej plurality sa používajú v spravodajstve, ako v publicistike. V tomto prípade publicistickej relácie v danom formáte nebolo možné poňať ju ako duel zástupcu Rudných baní š.p. a Dr. Vargu - rybára a občianskeho aktivistu/ekológa. Moderátor však v relácii spomenul aj postoj a názor Rudných baní š.p. a v možnej miere sa snažil sprostredkovať divákovi aj ich stanovisko a konanie - vid'. časť relácie, kde moderátor kladie otázky a pozvaný hosť odpovedá:

¹ So zreteľom na tému diskusie „*Medvede chránia, mŕtve pstruhy ignorujú*“ by za dotknutú stranu z určitého hľadiska bolo možné označiť aj štát. Odhliadnuc od faktu, že ide o zavádzajúci až bulvárny podtitul, ktorého cieľom mohlo byť prilákať záujem divákov v čase, keď bolo relevantnou vnútropolitickou témou odvolávanie ministra životného prostredia, treba zároveň konštatovať, že Kancelária vzhľadom na redakčnú slobodu účastníka konania takýto postup nepovažuje za nezákonný, a preto sa danou otázkou v tejto analýze ďalej nezaoberala.

- *Moderátor: „A bane sa k tomu ako postavili? Komunikovali ste aj smerom na tú stranu? Boli aj oni súčasťou tých rokovaní na úrade...? ”*
- *Host: „Áno samozrejme, bol tam pán riaditeľ Rudných baní, bol prítomný na oboch tých stretnutiach, kde som bol ja. ”*
- *Moderátor: „Ako sa k tomu oni stavali ?”*
- *Host: „No keď sa položila otázka, prečo sa niečo neurobilo proti tomu, aby táto voda nezačala tiecť v takomto zložení do rieky, tak odpoveď bola asi taká, že nikto nevedel aká bude tá voda, ktorá začne vytekať:... ” ...atd’...*

Podľa vysielateľa tak bola v rámci možností daného formátu relácie zabezpečená všestrannosť podaných informácií. Fakty uvedené v oficiálnych úradných dokumentoch, na základe ktorých moderátor viedol diskusiu, sú zárukou objektivity. Vo viacerých z nich sú obsiahnuté aj stanoviská Rudných baní š.p., ktoré boli pri príprave relácie zohľadnené a moderátorom použité pri vedení diskusie s hosťom. Divákovi tak boli neskreslene a jasne podané informácie o aktuálnom stave znečistenia rieky Slaná, o tom, čo mu predchádzalo, ako aj o úlohe, ktorú v celej situácii zohrali Rudné bane, š.p. a ako sa k problému postavili. Práve to bolo cieľom relácie - poukázať na konanie aktérov, v tomto prípade vzhľadom na formát relácie, z pohľadu rybárov a aktivistov. Relácia bola spracovaná spôsobom, ktorý umožňuje aj priemernému divákovi urobiť si vlastný názor o diskutovanej téme. Podľa názoru vysielateľa nemal divák problém zorientovať sa v prezentovanej situácii, bolo mu jasné, že k téme sa vyjadruje len jedna z dotknutých strán, žiadne informácie však neboli podávané skreslene, ani zámerne tendenčne“.

Účastník konania ďalej špecifikuje dokumentáciu, z ktorej mala moderátorka pri vedení programu vychádzať a ktorú v celom rozsahu priložil k svojmu vyjadreniu. Ide o:

- „1. *Usmernenie generálneho riaditeľa sekcie vôd MŽP SR č. 1/2020-4,*
2. *rozhodnutie Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi o nariadení opatrení v dobývacom priestore „Nižná Slaná“ č. 712-2289/2012 zo dňa 8.11.2012,*
3. *rozhodnutie Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi o trvalom užívaní stavby č. 414-2247/2017*
4. *rozhodnutie Okresného úradu Rožňava, odbor starostlivosti o životné prostredie č. sp. OU-RV-OSZP-2017/0079212 zo dňa 18.10.2017*
5. *Protokol o skúške č. 22/02388, Protokol o skúške č. 22/02389, Protokol o skúške č. 22/02399, Protokol o skúške č. 368/2022, Protokol o skúške č. 369/2022, Protokol o skúške č. 370/2022,*
6. *žiadosť o sprístupnenie informácií z Obvodného banského úradu v Košiciach č. 452-766/2022*
7. *e-mail Mgr. Petra Žitňana - riaditeľa Rudných baní š.p. z 21.3.2022 o stave riešenia problému s vytekajúcimi bankskými vodami*
8. *e-mail zo Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. z 25.3.2022*
9. *Protokol č. 3 Slovenskej inšpekcie životného prostredia z riešenia ohláseného znečistenia vodného toku Slaná, č. 5785/52/2022-11000/2022 z 25.3.2022“.*

Vysielateľ s odkazom na tento zoznam uvádza, že vo viacerých z uvedených dokumentov, „ktoré boli podkladom pri príprave relácie, sa nachádzajú stanoviská a opis aktivít aj Rudných baní, š.p. (viď. napr. e-mail Mgr. Petra Žitňana - riaditeľa Rudných baní š.p. z 21.3.2022 o stave riešenia problému s vytekajúcimi bankskými vodami alebo Protokol č. 3 SIŽP). Moderátor tak mal k dispozícii názory viacerých dotknutých aktérov, vrátane Rudných baní, š.p. a tieto neskreslene a objektívne použil pri tvorbe relácie a sprostredkoval aj divákovi. Vysielateľ má za to, že informácie boli podané korektným spôsobom, nevybočujúcim z medzí v demokratickej spoločnosti všeobecne uznávaných pravidiel slušnosti, objektívnosti a názorovej plurality. Informácie z uvedených oficiálnych materiálov boli v relácii spomínané, a preto divák mal k dispozícii aj údaje z

úradných dokumentov, ktoré boli objektívne a spolu s vyjadreniami pozvaného hosta a sprostredkovaním stanoviska Rudných baní š.p. poskytli všestranný pohľad na danú tému. Vysielať má za to, že názorová pluralita nemusí byť zabezpečená len prostredníctvom priamej interakcie dotknutých subjektov, ale aj sprostredkovaním ich stanovísk a poskytnutím informácií z oficiálnych zdrojov tak, ako to bolo v prípade danej relácie, zodpovedajúc jej formátu“.

Na záver svojho vyjadrenia sa účastník konania odvoláva na článok 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) *„nechráni len podstatu myšlienok a informácií, ale aj formu, akou sú tieto podávané, pričom nie je úlohou súdu ani vnútroštátnych orgánov, aby svojimi názormi nahradili názory žurnalistu (vysielaťa), pokiaľ ide o techniku spravodajstva, akú majú žurnalisti (vysielaťelia) používať (z rozhodnutia ESLP vo veci News Verlags GmbH & CoKG proti Rakúsku a vo veci Hrico proti Slovensku). V danej súvislosti má vysielať za to, že skutočnosť, komu redaktor/vysielať poskytne priestor na vyjadrenie a zároveň akým spôsobom sprostredkuje vyjadrenie dotknutých subjektov, jednoznačne súvisí s technikou a formou spracovania relácie, pričom táto je v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia Dohovoru a konštantnej judikatúry ESLP chránená právom na slobodu prejavu. Akékoľvek ukladanie povinnosti vysielaťovi poskytnúť priestor na vyjadrenie určitej osobe, vrátane určovania formy, rozsahu, resp. spôsobu vyjadrenia, ktorý sa od určitej osoby vyžaduje alebo považuje za vyhovujúci, by bolo nedovolenou cenzúrou a neoprávneným zásahom do slobody prejavu“.*

Kancelária Rady v súvislosti s vyjadrením účastníka konania v prvom rade uvádza, že samotný **zámer vysielaťa** odprezentovať informácie v istej podobe alebo formáte je pre účely správneho konania irelevantný, ak sa nepremietne aj do odvysielaného obsahu. Rozhodujúce pre posúdenie skutkového stavu je len to, čo bolo reálne odvysielané, pričom vysielať zodpovedá za takto odvysielaný obsah objektívne. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že recipient odvysielaných informácií neselektuje podľa záujmu vysielaťa či informácií, ktorými vysielať disponuje, ale prijíma všetky v programoch obsiahnuté informácie v ich celkovom kontexte. Z prepisu/popisu skutkového stavu v prejednávanej veci, t. j. monitorovaného programu, je zrejmé, že hoci moderátorka hneď v úvode programu uviedla, že *„Rudné bane, zodpovedné za tento stav, odmietajú zodpovednosť“*, uvedeným výrokom takúto zodpovednosť nielen potvrdila, ale pri svojich ďalších tvrdeniach vychádza práve z tejto zodpovednosti akoby išlo o overený fakt (*„Boli tam aj ľudia z baní, ktorí sú za toto zodpovední? Predsa len je to ich baňa“*), v dôsledku čoho Rudné bane š. p. priamo označuje, v zhode s hosťom relácie, za „pôvodcu“ znečistenia.

V tejto súvislosti je tiež dôležité upozorniť na skutočnosť, že predmetom posudzovania zo strany Rady v prejednávanej veci nie je prednostné skúmanie pravdivosti prezentovaných skutočností, keďže úlohou Rady nie je prioritne skúmať pravdivosť či nepravdivosť odvysielaných informácií. Požiadavka pravdivosti je v každom prípade jedným z hodnotiacich kritérií pri posudzovaní súladu programu s požiadavkami ustanovení § 25 zákona č. 264/2022 Z. z. Pre naplnenie požiadavky názorovej plurality a všestrannosti informácií v rámci programovej služby teda nie je nevyhnutné prezentovať iba objektívne fakty, je však potrebné zabezpečiť názorovú pluralitu tak, aby si recipient mohol vytvoriť ucelený názor na predmetnú tému a ponúknuť mu za týmto účelom viaceré relevantné názory alebo informácie. Na druhej strane je nutné poznamenať, že otázka zavinenia environmentálneho znečistenia, ktorá je predmetom sporu v prejednávanej veci, je objektívnou skutočnosťou, hoci na trestnoprávnej úrovni stále otvorenou, a nezávisí od hodnotiaceho úsudku jednotlivých diskutujúcich. Tým skôr bolo potrebné, aby sa Kancelária na účely formulácie návrhu rozhodnutia v prejednávanej veci oboznámila s dostupnou dokumentáciou týkajúcou sa prípadu znečistenia rieky Slaná.

Kancelária sa v plnej miere stotožňuje s tvrdením účastníka konania, podľa ktorého *„názorová pluralita nemusí byť zabezpečená len prostredníctvom priamej interakcie dotknutých subjektov“*.

Tento záver napokon potvrdzuje aj ustálená judikatúra (analogicky pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. mája 2012, sp. zn. 4 Sžo 13/2012, rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. októbra 2013, sp. zn. 5 S 164/2012-105). V každom prípade nemožno súhlasiť s tým, že k zabezpečeniu plurality názorov a všestrannosti informácií malo v prejednávanej veci dôjsť prostredníctvom

„objektívizácie“ na základe priložených úradných dokumentov. Z tejto dokumentácie je totiž zrejmé, že Rudné bane š. p. neboli prevádzkovateľom sideritovej bane, z ktorej znečistenie pochádzalo, ale odvodnením tejto bane boli príslušnými orgánmi poverené v roku 2012 po tom, ako zodpovedná súkromná ťažobná spoločnosť skončila v konkurze a nespĺnila si svoje environmentálne povinnosti. V nadväznosti na to Rudné bane š. p. identifikovali možnosti riešenia vzniknutej situácie, pričom v roku 2017 získali stavebné povolenie potrebné na realizáciu stavebného riešenia na účely odvodnenia bývalej bane. Práve v štádiu realizácie došlo k neočakávanému presiaknutiu kontaminovaných vôd z bane do rieky Slaná, pričom konkrétna príčina resp. identifikácia vinníka je okrem iného v štádiu skúmania orgánov činných v trestnom konaní. Z protokolu Inšpekcie životného prostredia, ktorým moderátorka programu pri jeho príprave disponovala a prostredníctvom ktorého údajne „objektívizovala“ tvrdenia host'a programu, však jednoznačne vyplýva, že vzniknutú situáciu na rieke Slaná príslušné orgány nekvalifikovali ako „mimoriadne zhoršenie kvality vôd“ v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. (zákon o vodách) a Rudné bane š. p. v dôsledku uvedeného neoznačili ani za pôvodcu takéhoto zhoršenia², ani za „pôvodcu poškodenia“ podľa uvedeného zákona.

Moderátorka aj host' predmetného programu však jednoznačne vychádzali z predpokladu, že práve Rudné bane š. p. sú subjektom zodpovedným za znečistenie rieky, pričom tento podnik priamo označili za pôvodcu znečistenia, a to bez akéhokoľvek objektívneho podkladu. Z tejto premisy zodpovednosti Rudných baní š. p. vychádzala moderátorka aj pri otázke, ktorou sa podľa účastníka konania snažila o vytvorenie priestoru pre stanovisko dotknutej strany, keďže, ako vyplýva z prepisu/popisu skutkového stavu, plné znenie danej otázky, na ktorú vysielateľ v skrátenej forme odkazuje, bolo: „*A bane sa k tomu ako postavili? Komunikovali ste aj smerom na tú stranu? Boli aj oni súčasťou tých rokovaní na úrade, kde boli aj tí ľudia zo životného prostredia, kde ste aj vy boli ako rybár alebo teda zástupca občanov, aktivistov. Boli tam aj ľudia z baní, ktorí sú za toto zodpovední? Predsa len je to ich baňa*“.

Z predloženej úradnej dokumentácie je teda zrejmé, že Rudné bane š. p. boli subjektom povereným odvodnením bývalej sideritovej bane, ktorú do vyhlásenia konkurzu prevádzkovala súkromná spoločnosť *SIDERIT, s.r.o Nižná Slaná*. Samotný štátny podnik Rudné bane však ťažobnú činnosť v tejto lokalite nikdy nevykonával. Tieto skutočnosti však v predmetnom programe, ani v inom vysielaní programovej služby TA3 nezazneli. Tvrdenie účastníka konania, že moderátorka programu mala údajne sprostredkovať stanoviská dotknutej strany na základe štúdia priloženej úradnej dokumentácie, preto podľa nášho názoru neobstoja. Svedčia o tom aj ďalšie nepresnosti uvedené hosťom programu, ktoré moderátorka nijakým spôsobom nespresnila, napriek tomu, že ich rozpor je s ohľadom na predložené úradné dokumenty zjavný, napr. údaj o konkrétnej miere prekročenia povolených limitov kovov v rieke Slaná, či nepresná informácia o tom, že odvodňovacia stavba Rudných baní š. p., povolená v roku 2017, bola skolaudovaná. Jednoznačné tvrdenia aktérov diskusie o zodpovednosti Rudných baní š. p. za znečistenie viedli nepochybne k tomu, že recipient si vzhľadom na absenciu akýchkoľvek iných relevantných informácií nemohol v tejto otázke vytvoriť vlastný úsudok.

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) v čl. 10. na ktorý sa účastník konania odvoláva, ako aj Ústava Slovenskej republiky zakotvujú pre každého právo na slobodu prejavu. Rovnako však Dohovor ako aj Ústava SR ustanovujú možnosť obmedzenia slobody prejavu a práva na vyhľadávanie a šírenie informácií. Sloboda prejavu je garantovaná len do tej miery, pokiaľ nezasahuje do práv a slobôd a právom chránených záujmov iných. V takých prípadoch už je nutné hovoriť o jej obmedzení a výnimkách, kedy môže byť vzhľadom na okolnosti potrebné zasiahnuť do slobody prejavu. Sloboda prejavu teda nemá absolútny charakter.

² V tejto súvislosti je vhodné poznamenať, že v zmysle § 41 ods. 4 zákona o vodách sa za pôvodcu mimoriadneho zhoršenia vôd považuje ten, „ *kto prevádzkoval zariadenie v čase, keď mimoriadne zhoršenie vôd vzniklo a keď sa preukázala príčinná súvislosť s jeho prevádzkovaním*“. Z predloženej úradnej dokumentácie však jednoznačne vyplýva nielen skutočnosť, že k mimoriadnemu zhoršeniu vôd podľa príslušného orgánu nedošlo, ale aj to, že Rudné bane š. p. dotknutú sideritovú baňu nikdy neprevádzkovali.

Z citovaných noriem vyplýva, že slobodu prejavu je možné obmedziť na základe kumulatívneho splnenia troch podmienok. Obmedzenie musí

- vyplývať zo zákona,
- byť nevyhnutné v demokratickej spoločnosti,
- sledovať legitímny cieľ.

Adjektívum „nevyhnutný“ v zmysle čl. 10 ods. 2 Dohovoru zahŕňa naliehavú sociálnu potrebu, pričom vnútroštátne orgány zmluvných štátov Dohovoru majú určitý rozsah voľnej úvahy na posúdenie jej existencie, a to samozrejme s európskou kontrolou (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, ďalej „ESLP“ vo veci *Lingens v. Rakúsko*, 8. júl 1986, séria A, č. 103, str. 25, ods. 39). Nevyhnutnosť zároveň znamená nemožnosť dosiahnuť cieľ obmedzenia iným spôsobom. Cieľ obmedzenia predstavuje napr. ochrana práv a slobôd iných, ochrana zdravia, súkromného života a pod. Z toho vyplýva, že pojem „nevyhnutnosť“ v demokratickej spoločnosti sa musí vždy posudzovať *ad hoc* spolu s legitímnym cieľom.

Ústava zakotvuje legitímny cieľ obmedzenia slobody prejavu taxatívne, ako ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku a ochranu verejného zdravia, mravnosti. Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie slobody prejavu je možné z dôvodu ochrany verejného záujmu, ako aj ochrany individuálnych záujmov. Prípadná sankcia je účastníkovi konania ukladaná na základe zákona č. 264/2022 Z. z., v danom prípade konkrétne § 25 písm. a). Účelom tohto ustanovenia je práve ochrana práv a slobôd iných. Podmienka legality a legitimity je teda nepochybne naplnená.

Pokiaľ ide o relevantnú judikatúru ESLP a účastníkom konania namietaný zásah do slobody prejavu, je potrebné upozorniť na ostatné rozhodnutia tohto súdu. V rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* (rozhodnutie Veľkej komory z 5. 4. 2022) uviedol, že „ako sa uvádza v odporúčaní Výboru ministrov CM/Rec (2007)2 o pluralite médií a rozmanitosti mediálneho obsahu..., „pluralizmus informácií a rozmanitosť mediálneho obsahu nebudú automaticky zaručené znásobením prostriedkov komunikácie ponúkaných verejnosti“. Vyžaduje sa zaručenie rozmanitosti celkového obsahu programu, čo najviac odrážajúceho rôznorodosť názorov, s ktorými sa možno stretnúť v spoločnosti, na ktorú sú programy zamerané.“. Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *NIT S.R.L. v. Moldavsko* uviedol, že účelom sankcie uloženej vysielateľovi bola „potreba zachovať prístup verejnosti k nestrannému, dôveryhodnému a rozmanitému politickému prejavu prostredníctvom televíznych spravodajských programov“, pričom „cieľ zásahu v tomto prípade bol legitímny podľa tretej vety článku 10 ods. 1“ Dohovoru a zásah tiež „zodpovedal legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru.

Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí vo veci *ATV Zrt v. Maďarsko* (rozhodnutie z 28. 4. 2020) uviedol, že opatrenie obmedzujúce slobodu prejavu vysielateľa „bolo určené na zabezpečenie práva publika na vyvážené a nezáujaté informovanie o veciach verejného záujmu v spravodajských programoch, a teda sledovalo cieľ „ochrany práv iných““. Európsky súd pre ľudské práva taktiež v rozhodnutí vo veci *Animal Defenders International v. Spojené kráľovstvo* (rozhodnutie Veľkej komory z 22. 4. 2013) uviedol, že obmedzenie slobody prejavu s cieľom zachovania nestrannosti vysielania o veciach verejného záujmu „zodpovedá legitímnemu cieľu ochrany „práv iných“, na ktorý odkazuje druhý odsek článku 10“ Dohovoru.

Proporcionalitu obmedzenia slobody prejavu je možné vnímať v dvoch rovinách. Prvou je obmedzenie slobody prejavu zakotvením určitých konkrétnych povinností všeobecne záväzným právnym predpisom, v tomto prípade zakotvením ustanovenia § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. Keďže zákonodarca využil ústavné splnomocnenie (čl. 26 ods. 4 Ústavy SR) na zakotvenie tohto obmedzenia formou zákona, je potrebné považovať tento princíp za zachovaný. Rade neprináleží zachovanie proporcionality v tejto rovine skúmať.

Druhou, je rovina obmedzenia slobody prejavu uplatnením konkrétnych zákonných ustanovení v konkrétnom prípade. Túto rovinu Rada skúma prostredníctvom zákonom dovolenej správnej úvahy,

ktorá analyzuje intenzitu porušenia povinnosti zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby na jednej strane a intenzitu prípadného obmedzenia slobody prejavu účastníka konania na strane druhej.

Vysielanie je jednou z foriem realizácie slobody prejavu a práva na informácie, teda základných ľudských práv a slobôd, ktorých obmedzenia môžu byť stanovené len zákonom. Zákon č. 264/2022 Z. z. preto stanovuje základné povinnosti vysielateľov a súčasne deklaruje slobodu pri tvorbe programov, do obsahu ktorých nemôže štát ľubovoľne zasahovať. Keďže však elektronické médiá hrajú v živote spoločnosti a v procese vytvárania a formovania verejnej mienky významnú úlohu, nie je možné ponechať požiadavku všestrannosti informácií a názorovej plurality len vo sfére novinárskej etiky, ale je ju potrebné deklarovať priamo v zákone a uplatňovať prostredníctvom činnosti na to zriadeného orgánu štátnej správy. Všestrannosť a pluralita názorov sa podľa § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. posudzuje z hľadiska vysielania ako celku, a to najmä preto, že absolútna vyváženosť podanej informácie v rámci jednej časti vysielania nie je, s výnimkou politickej publicistiky a spravodajstva upravených § 25 písm. b) zákona č. 264/2000 Z. z., prakticky potrebná. K porušeniu povinnosti zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu dochádza odvysielaním programu, resp. príspevku, v ktorom sú sprostredkované názory a informácie presadzujúce alebo prezentujúce len určité názorové spektrum, pričom vo svojej programovej službe vysielateľ v relevantnom časovom rozpätí nezabezpečil odvysielanie ďalších názorov a informácií k daným témam prezentujúcich ostatné názorové prúdy.

Pre posúdenie dodržania povinnosti podľa § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. je teda nevyhnutné posudzovať **relevantnú časovú súvislosť**, čiže v akom časovom rozmedzí sú programy, v ktorých sú sprostredkované rôzne názory na určitú tému, vysielané. Relevantná časová súvislosť má zabezpečiť, aby odvysielané informácie neboli recipientmi vnímané izolovane, ale ako jeden celok. Pri príliš veľkom časovom odstupe medzi sprostredkovanými informáciami nemožno uvažovať o splnení povinnosti zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu, keďže by nebol naplnený účel tejto povinnosti informovať recipientov tak, aby si mohli vytvoriť na danú problematiku objektivizovaný názor. Z tohto dôvodu v prejednávanej veci Rada zvlášť upozornila účastníka konania v písomnom oznámení o začatí správneho konania na skutočnosť, že v čase prijatia uznesenia o začatí správneho konania nezistila nič, čo by nasvedčovalo, že účastník konania sprostredkoval recipientom potrebné informácie v relevantnej časovej súvislosti v iných programoch v rámci vysielanej televíznej programovej služby TA3.

Na rozdiel od požiadavky objektivity v spravodajských programoch nie je preto nutné požiadavku všestrannosti a názorovej plurality v zmysle § 25 písm. a) naplňať v rámci jedného (nespravodajského) programu. Ako sa už uviedlo, postačuje, aby bola naplnená uverejnením odlišných či doplňujúcich informácií a názorov v inom programe v rámci tej istej programovej služby. Pokiaľ by účastník konania odvysielal v rámci programovej služby TA3 informácie súvisiace s predmetnou kauzou, ktoré by svojím obsahom a rozsahom boli spôsobilé vyvážiť názory a vyjadrenia odvysielané v napadnutej reportáži, má možnosť Radu o tejto skutočnosti v rámci správneho konania informovať. V zaslanom vyjadrení k oznámeniu o začatí správneho konania však účastník konania neuviedol na svoju obranu nijakú relevantnú skutočnosť, ktorá by vyvracala podozrenie z nezabezpečenia všestrannosti a názorovej plurality v rámci danej programovej služby.

Posudzovaný program, v ktorom absentoval priestor na vyjadrenie názoru dotknutého subjektu, bol odvysielaný na programovej službe TA3 dňa 24. 6. 2022. Keďže, ako už bolo spomenuté vyššie, ustanovenie § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. sa vzťahuje na celú programovú službu, Kancelária na účely úplného a presného zistenia skutkového stavu skúmala aj skutočnosť, či účastník konania odvysielal v rámci programovej služby TA3 v súvislosti s predmetnou kauzou informácie, ktoré by svojím obsahom aj rozsahom vyvažovali vyjadrenia prezentované v predmetnej diskusii.

Téma ekologickej havárie na rieke Slaná bola v médiách značne pertraktovaná, pričom len v mesiacoch jún a júl 2022 o nej vysielateľ programovej služby TA3 popri diskusii v rámci programu Tak takto?! informoval v spravodajstve sedemkrát, Konkrétne išlo o:

- I. príspevok s názvom Koniec problému rieky Slaná?, program *Hlavné správy*, 12. 6. 2022,
- II. príspevok s názvom Mŕtvy červenohnedý potok, program *Hlavné správy*, 19. 6. 2022,
- III. príspevok s názvom O Budajovi sa rozhodne na budúci týždeň, program *Hlavné správy*, 24. 6. 2022,
- IV. príspevok s názvom Mimoriadna situácia na rieke Slaná, program *Hlavné správy*, 20. 7. 2022,
- V. príspevok s názvom Mimoriadna situácia na rieke Slaná, program *Hlavné správy*, 23. 7. 2022,
- VI. príspevok s názvom Zvýšené hodnoty arzénu nezistili, program *Hlavné správy*, 27. 7. 2022 + VII.
- o rovnakej téme informoval v ten istý deň aj program *Žurnál*.

Ani jeden z uvedených príspevkov sa však nevenoval téme pôvodcu či konkrétneho vinníka vzniknutej situácie. Ani po vykonanom prieskume preto Kancelária nezistila odvysielanie programov, v ktorých by účastník konania sprostredkoval vyjadrenie dotknutého subjektu. Možno skonštatovať, že lustráciou bolo zistené, že v relevantnej časovej súvislosti pred, resp. po odvysielaní sporného programu nebolo zaznamenané poskytnutie ďalších, dodatočných informácií o problematike sporu medzi aktivistami na jednej strane a štátnym podnikom Rudné bane na strane druhej. Zároveň účastník konania neposkytol ani nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali odvysielanie vyjadrení dotknutej strany na svojej programovej službe v relevantnom časovom rozsahu.

Na základe vyššie uvedeného dospela Kancelária k záveru, že **účastník konania porušil povinnosť ustanovenú v § 25 písm. a) zákona č. 264/2022 Z. z. tým, že dňa 24. 6. 2022 v čase o cca 12:30 hod. odvysielal na televíznej programovej službe TA3 program Tak takto?!, v rámci ktorého boli Rudné bane, š. p. označené ako pôvodca znečistenia rieky Slaná bez toho, aby dostali priestor na vyjadrenie, čím došlo k nezabezpečeniu všestrannosti informácií a názorovej plurality v rámci vysielanej televíznej programovej služby TA3.**

* * *

U právnických osôb sa zodpovednosť za správne delikty zakladá zásadne bez ohľadu na zavinenie (objektívna zodpovednosť za správny delikt). Táto zásada platí aj v prípade zákona č. 264/2022 Z. z., ako aj v prípade správneho poriadku, ktoré nevyžadujú pri preukázaní, či došlo k správne deliktu, dokazovať zavinenie alebo dokonca úmyselné konanie. Podstatné je iba to, či k porušeniu zákona objektívne došlo alebo nie. Tomu, že sa v tomto prípade nielenže nedokazuje zavinenie, ale ani sa nerozlišuje medzi zavinením úmyselným alebo neobmyšľaným, svedčí aj skutočnosť, že ani jeden z cit. zákonov neobsahuje tzv. liberačné dôvody, ktoré by umožnili zbaviť sa zodpovednosti za správny delikt. Okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu zákona, môžu byť zohľadnené pri ukladaní druhu sankcie, ale nie sú dôvodom na zastavenie správneho konania.

* * *

Z á v e r

Vzhľadom na všetky uvedené argumenty navrhujeme Rade, aby prijala uznesenie v zmysle vyššie uvedeného návrhu.